

## EL DESTÍ DE CATALUNYA

### Conferència del Sr. A. XIRAU

No hi han hagut gaires pobles al món que haigin viscut tants d'alts i baixos com Catalunya en el transcurs de la seva història.

Nascuda al cor dels Pirineus, als inicis de la Reconquesta Peninsular, en poc temps es feu, no solament respectar, sino tèmer, dels musulmans. Un cop consolidada la seva potència, començà d'expandir-se per tot el sud de França. En diverses etapes foren immenses les terres que va aconseguir dominar. De més enllà d'Alacant fins a les fronteres actuals d'Itàlia. Fins on hauria arribat la seva expansió política sino hagués estat la desfeta soferta a la batalla de Muret?. És difícil preveure-ho. Aquella eniguda, però, va barrar al poble català, els camins del Llenguadoc i de la Provença.

Sobretot degut a la signatura del tractat de Corbell. Jaume I, més gran conqueridor que no pas polític, va renunciar -en signar-lo- als seus drets sobre tots aquells territoris excepte Montpeller on ell havia nascut. Així el va obligar a girar el seu esforç vers el sud i seguir les rutes peninsulars si volia conquerir noves terres.

Mallorca, Valencia, Múrcia, en foren les etapes triomfals. Tanmateix, la possibilitat d'una Gran Catalunya a l'altre costat del Pirineu, estava perduda per sempre.

El seu fill Pere el Gran va continuar d'engrandir Catalunya. L'expansió es feu aleshores vers Itàlia i el Nord d'Àfrica. De tal manera que, a la mort d'aquest monarca gloriós -potser el més gran d'entre tots els catalans- la nostra Pàtria es ben aprop d'haver reconstituït, a la Mediterrània, sota la bandera de les quatre barres, un nou imperi romà d'Occident.

Sobretot després de la campanya legendària de la Gran Campanya Catalana a l'Orient semblava que no hi hagués cap altre poble capaç de disputar-nos la supremacia, en totes les contrades d'aquella mar. El sol nom dels Almogàvers esferia tots els enemics.

Així va durar fins a la fi de la dinastia catalana. En entrar a reinar a Catalunya, després del Compromís de Casp, l'any 1412 la dels reis castellans Trastàmars, les coses canviaren ràpidament. Fou pels catalans una desfeta gairebé irreparable. Una de les causes principals sinó la única de la nostra decadència. Com, dies a venir, el fet de passar a ésser governada Espanya, per dinasties estrangeres austriagues i franceses, fou, també, una de les causes principals de la seva decadència.

Si Catalunya hagués sabut conservar la seva dinastia (aplegant-se tota entera, sense estèrils disputes, a l'entorn dels compres reis que en descendien directament), dies a venir, en arribar el moment -que era fàcil de preveure- de l'unió amb Castella, aquesta hagués pogut ésser feta "en peu d'igualtat" com era just i com hauria estat convenient per a tots.